

استادگاه آموزشی های ترویجی

بهداشت و بیماریها

(مراقبت و بیماریهای دام)

موضوع :

بیماریهای مشترک بین انسان و دام

(کاو، گاومیش، گوسفند و بز)

معاونت ترویج و مشارکت مردمی

دفتر ترویج

۱۳۷۷

د/۴/۷

۲۷

۱۵
۴۱
۱۰

مقدمه :

وجود بیش از چهارصد نوع بیماری مشترک بین انسان و دام و تأثیرات آنها در زندگی انسان، متعجب شده که این بیماریها از اهمیت زیادی برخوردار باشند. به دلیل اهمیت آنها از نظر بهداشت عمومی جامعه و بهره‌برداری صحیح از دام‌هایی که با انسان در ارتباط نزدیک هستند و نیز فرآورده‌های دامی مطالعه درباره بیماریهای مشترک و روشهای کنترل و پیشگیری از انتقال آنها امری مهم و ضروری به نظر می‌رسد.

بیماریهائی نظیر پروسلوز (تب‌مالت)، سل، شاربن، کیست هیداتید از مهمترین بیماریهای مشترک بین انسان و دام هستند.

معرفی موضوع :

موضوعی است آموزشی - ترویجی که طی آن فراگیران با بعضی بیماریهای مهم قابل سرایت به انسان از طریق دام آشنا شده و مهارت علمی و عملی جهت جلوگیری از انتقال و سرایت این بیماریها به انسان را فرا می‌گیرند.

اهمیت و ضرورت :

بیماریهای مشترک بین انسان و دام بسته به نوع و شدت بیماری، علاوه بر ضایعات و تلفاتی را که در جمعیت دامی کشور باعث می شوند سبب بروز بیماری در افراد جامعه و بدین ترتیب کاهش سطح بهداشت عمومی جامعه می شوند که بطور کلی علاوه بر کاهش ارزش اقتصادی گوشت، شیر، پشم و محصولات جانبی دام سبب بروز مسائل مربوط به دارو و درمان و در افراد جامعه و صرف هزینه های زیادی در این ارتباط می گردد، مضافاً که بعضی از بیماری ها نظیر سل و بروسلوز (تب مالت) عوارض وخیم تری را هم در دام و هم در انسان دارند که شامل دوره طولانی درمان در انسان و نیاز به اعمال جراحی گوناگون در انسان و نیز روانه کشتارگاه شدن دام می باشد. این گفته ها می تواند بطور خلاصه اهمیت و ضرورت تدوین عناوین مربوط به بیماریهای مشترک را بیان دارد.

اهداف آموزشی :

الف - هدف کلی :

افزایش دانش و آگاهی مخاطبان نسبت به بیماریهای مهم

مشترک بین انسان و دام و راه‌های کنترل و پیشگیری ابتلاء انسان به این بیماری‌ها.

ب- اهداف جزئی:

- ۱- افزایش دانش فراگیران پیرامون بیماری‌های مشترک و خسارات ناشی از آن.
- ۲- افزایش دانش و آگاهی فراگیران نسبت به روش‌های انتقال بیماری به انسان از طریق محصولات دامی نظیر پنیر، خامه، کره و ...)
- ۳- افزایش مهارت فراگیران نسبت به روش‌های جلوگیری از شیوع بیماری‌های مشترک و کمک به تأمین بهداشت عمومی جامعه.
- ۴- افزایش آگاهی دامداران نسبت به نقش و اهمیت میزبان‌های واسط در انتقال بعضی از بیماری‌ها به انسان.
- ۵- افزایش آگاهی فراگیران نسبت به بیماری‌های بروسلوز گاوی و علائم مهم آن در انسان مبتلا.
- ۶- افزایش آگاهی فراگیران نسبت به کیست هیداتید، علائم آن در انسان مبتلا، راه‌های انتقال بیماری به انسان.

۷- افزایش آگاهی دامداران نسبت به بیماری‌های مسمشه و توکسوپلاسموز، علائم آن در انسان مبتلا، راه‌های انتقال بیماری به انسان.

ج- اهداف رفتاری:

دانش و مهارتهایی که فراگیران باید در پایان آموزش به آن دست یابند عبارتند از:

۱- مهمترین روشهای انتقال بیماری از دام به انسان را توضیح دهید.

۲- علائم مهم بعضی بیماریهای مشترک بین انسان و دام را بیان کند.

۳- بعضی میزبانهای واسط را که در انتقال بیماری از دام به انسان نقش دارند را نام ببرید.

۴- حداقل چهار بیماری مشترک بین انسان و دام را بیان کند.

۵- علائم و خسارات ناشی از ابتلا به کیست هیداتید در افراد مبتلا را توضیح دهد.

۶- در مورد بیماریهای توکسوپلاسموز و مسمشه توضیح دهد.

ویژگیهای فراگیران :

- با توجه به محدود بودن زمان آموزش لازم است افرادی که حداکثر شرایط پذیرش را دارند انتخاب و آموزش داده شوند.
- بنابراین ویژگیهای اصلی فراگیران عبارت است از :
- حتی الامکان دارای سواد خواندن و نوشتن باشند.
- حداقل دارای ۲۰ و حداکثر ۶۰ سال سن باشند.
- پرورش دهندگان دام باشند.

ویژگیهای آموزشگر :

- نسبت به موضوع تسلط کامل داشته باشند.
- حتی الامکان از افراد بومی و باگوش محلی آشنایی داشته باشد.
- از نظر تحصیلات باید دارای مدرک تحصیلی دکتری یا فوق دیپلم دامپزشکی باشد.
- حتی الامکان آشنا به فنون تدریس و آموزش بزرگسالان باشد.

مدت آموزش:

بطور کلی زمان آموزش برای فراگیران در رابطه با موضوع فوق ۲۴۰ دقیقه پیش‌بینی شده است. (۲۴۰ دقیقه نظری و — دقیقه عملی).

مکان و زمان ارائه آموزش:

الف - مکان:

جهت آموزش فراگیران لازم است مکان در نظر گرفته شده نزدیک به محل کار فراگیران باشد تا آنها جهت آموزش دیدن مشکلات مربوطه را نداشته باشند. در هر صورت مکان باید شرایط لازم از جمله نور، تهویه مناسب و وسعت کافی به تعداد نفرات شرکت‌کننده، آرامش و ... را دارا باشد با توصیف‌های فوق یکی از مکانهای زیر پیشنهاد می‌گردد:

- مدرسه روستا
- مسجد روستا
- مرکز ترویجی
- مرکز آموزش جهاد

ب- زمان :

با توجه به شرایط محیطی منطقه و فعالیت‌های فراگیران پیشنهاد می‌گردد استان متناسب با اوقات فراغت فراگیران اقدام به آموزش فوق نماید.

ارزیابی میزان آموخته‌های فراگیران

در هر برنامه آموزشی بمنظور بررسی وضعیت و میزان آموخته‌های فراگیران ارزیابی صورت می‌گیرد. ارزیابی آموخته‌های عملی بصورت انجام عملیات و ارزیابی آموخته‌های نظری بصورت کتبی صورت می‌گیرد. ارزیابی در دو مرحله صورت می‌گیرد :

۱- ارزیابی قبل از شروع آموزش : آموزشگر برای سنجش دانش و تجارب فراگیران باید براساس سرفصلهای آموزشی فوق بمنظور تعیین رفتار ورودی فراگیران آزمون کتبی یا شفاهی بعمل آورد.

۲- ارزیابی در پایان آموزش : در پایان آموزش آموزشگر برای سنجش آموخته‌های فراگیران براساس سرفصلهای آموزش فوق بمنظور تعیین رفتار حاصل شده در فراگیران

آزمون کتبی یا شفاهی بعمل می‌آورد.

تذکر : سئوالات پیوست فقط بعنوان نمونه سؤال توسط تهیه کننده چارچوب طراحی گردیده که آموزشگر ملزم به استفاده از این سئوالات نمی‌باشد.

نمونه سؤالات ارزیابی فراگیران

۱- مهمترین راههای انتقال بیماری بروسلوز به انسان چیست؟

۲- راههای کنترل و پیشگیری از انتقال بیماری بروسلوز به انسان چیست؟

۳- مهمترین راههای انتقال بیماری سل گاوی به انسان را نام ببرید؟

۴- مهمترین راه پیشگیری از ابتلاء به بیماریهای نظیر هاری و کزاز چیست؟

۵- بیماری توکسوپلاسموز چگونه به انسان منتقل می‌شود و برای چه دسته از افراد خطرناک‌تر است؟

۶- درباره کیست هیداتیت (نحوه بیماری در انسان، نحوه انتقال بیماری و میزبان‌های انگلی) توضیح دهید.

جدول الگوی آموزش بیماریهای مشترک بین انسان و دام

ردیف	عنوان سرفصل	روش اجرا		روش ارائه مطالب	رسانه های آموزشی	لوازم و تجهیزات مورد نیاز
		نظری	عملی			
۱	آشنایی با بیماری بروسلوز تعریف بیماری، عامل بیماری، علائم مهم بیماری در انسان و دام خسارات و خطرات ناشی از بیماری، راههای کنترل و پیشگیری و انتقال بیماری در دام و انسان	۳۰ دقیقه		سخنرانی - پرسش و پاسخ	وایتبرد، اسلاید فیلم آموزشی	—
۲	آشنایی با بیماریهای سل گاوی تعریف بیماری، عامل بیماری، میزبان های بیماری، نحوه انتقال به انسان، علائم مهم بیماری در انسان و دام، خسارت و خطرات ناشی از بیماری راههای کنترل و پیشگیری از انتقال بیماری	۳۰		.	.	—
۳	آشنایی با بیماری شارین (سیاه زخم)	۲۰		.	وایتبرد، اسلاید فیلم آموزشی	—
۴	آشنایی با بیماری هاری عامل بیماری، میزبان های بیماری، نحوه انتقال به انسان، علائم مهم بیماری در انسان و دام، خسارات و خطرات ناشی از بیماری روشهای کنترل و پیشگیری از بیماری	۲۰		.	.	—
۵	آشنایی با بیماری کزاز	۲۰		.	وایتبرد، فیلم آموزشی اسلاید	—
۶	آشنایی با بیماری توکسوپلاسموز عامل بیماری، میزبان های قطعی و واسط بیماری، نحوه انتقال بیماری به انسان، علائم مهم بیماری در انسان	۳۰		.	.	—
۷	آشنایی با بیماری لیستوسپیروز	۱۵		.	وایتبرد، فیلم آموزشی اسلاید	—
۸	آشنایی با بیماری کیست هیداتید تعریف بیماری، عامل بیماری، میزبانهای قطعی و روابط سیکل	۴۵		.	وایتبرد، فیلم آموزشی اسلاید	—

جدول الگوی آموزش بیماریهای مشترک بین انسان و دام

شماره	عنوان سرفصل	روش اجرا		روش ارائه مطالب	رسانه های آموزشی	لوازم و تجهیزات مورد نیاز
		نظری	عملی			
	زندگی انگل، علائم بیماری در انسان، کیست در اعضاء کنترل و پیشگیری بیماری، خسارت و خطرات ناشی از بیماری در انسان و دام					
۹	آشنائی با بیماری مسموم، تعریف بیماری، عامل بیماری، در دام و انسان	۳۰		سخنرانی - پرسش و پاسخ	وایتبرد - اسلاید فیلم آموزشی	—
	جمع ساعت تدریس	۳۰				